

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gnoti Seautón, Sive Arnoldi Geulincs Ethica

Geulincx, Arnold

Lugd. Batav., MDCLXXV

§. 2. Actio ex Paßione. Vita Vulgi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48728)

infantes nati sumus, & non potius viri cum pleno usu Rationis? hic Philophia sistit.

NB. Ex Theologia notum est, primos nostros parentes creatos fuisse non infantes, sed adultos, quia perfecta erant Dei opera: Post lapsum vero mox infantes prodire, & infantes fuerunt omnes, quos generaverunt. Vide annotata nostra latiora in Cartesium, præsertim ad §. §. illos, qui agunt de origine erroris §. 71. &c.

§. 2. Actio ex Passione.

VITA VULGI.

Vulgus quæ agit, ex Passione fere agit: nam primum quidem ad literas & institutum aliquod vitæ adiguntur metu sub parentibus, præceptoribus & pædagogis. Ubi assueti sunt illi instituto vitæ, sæpe etiam amant illud, & per amorem & familiaritatem (quæ item Passiones sunt) ei adhærescunt: & fortius adhuc agglutinantur & agitantur metu insoliti, quo metu vulgus omne maximopere perterretur: usque adeo ut plurimos eorum videamus, cum vitæ conditionem mutare coguntur, simul etiam vitam cum morte commutare. Atque hic est primus sive infimus
e gradus

gradus vulgi, qui in Officio continentur amore & familiaritate soliti, metu & horrore insoliti: & comparantur cum pueris, ac maximam partem populi constituunt.

Notandum etiam est, quam vulgus vocat conscientiam, esse meram Passionem: nempe stimulum & instinctum in animo id exsequendi quod Ratio jubet; cui cum paruerunt, sedatur paululum ut solent aliarum Passiones (quo casu dicunt se habere pacatam conscientiam) cum vero contraveniunt, cruciantur & urgentur (quo casu dicunt se habere turbatam conscientiam, aut stimulis conscientiarum se agitari) quæ omnia similiter locum habent in aliis passionibus, sed cum ipsi vera diligentia careant, & nunquam satis ad Rationem ascultent, facile fit ut pleraque, in quæ per conscientiam stimulantur, sunt illis obscura: adeoque cum illis obscuris facile quædam alia obscura connectunt. V. G. cum obscure cognoscant, & quasi per nebulam videant hominem debere seipsum deserre; hinc connectunt cum hoc obscuro dictamine persuasionem aliquam obscuram, sed insuper perversissimam (nam prius illud dictamen nisi obscurum esset, verum tamen erat) qua persuasum habent debere hominem seipsum excruciare, austerè

sterè habere, atque hinc fere error communis in omnibus fere religionibus hominum in se ipsos & sua corpora sævientium (quem advertit etiam Scharronius in sua sapientiâ) lege de Turcis apud sepulcrum Muhammedis, oculos sibi eruentibus quibusdam, aliter & misere se mutilantibus vulnerantibusque. Lege infinita apud alios talia. Quæ à Ratione non dictantur. V. G. Ratio dictat non violandos alios homines, cum hoc dictamine Rationis obscure connectunt, ossa sepulcorum non esse movenda de loco suo. Cui si contraverunt, putant hoc grande nefas esse, & innumera sunt talia nullibi non in gentiliis historiis nos occurrentia. Qui igitur conscientiam illam in vulgo sequuntur, sine dubio non nisi Passionem suam sequuntur: vocantur interim religiosi & sancti.

Atque hic est secundus gradus vulgi, & nidulatur maxime in primo gradu: tamdiu tædium enim horrent conscientiam suam, quandiu insolita sunt facinora, ita ut hic maxime vigeat metus insolentiæ: comparantur autem cum fæminis, in quibus etiam hic affectus magis elucet.

Tertius gradus vulgi est eorum, qui metum illum insolentiæ per contrariam

audaciam & temeritatem nonnihil infregerunt: atque hi pericula etiam adeunt & insolitis non adeo perterrentur, & si multum hic profecerint, de una conditione in aliam errant, & metu verso in id omne, quod assiduum est, & constans vagabundi censentur. Quod si eousque metum insoliti abjecerint, ut hinc etiam mortem contemnere ex temeritate & audacia assuescant, fiunt milites, atque hi vel probi apud vulgum si gloriosi sint, si vero etiam gloriam contemnant, fiunt latrones & prædones, hic tertius gradus in vulgo est virorum.

Quartus denique gradus est vulgi eorum, qui unam Passionem aliâ Passione temperant & moderantur: V.G. si timeant, nimis ut se in Officio contineant, audaciam accersunt, aut gloriâ se extimulant: si ad voluptates aut libidines pronos se sentiant, abstrahunt se metu infamiæ. Hi vulgo sapientes & Philosophi videntur.

Sed hi omnes quantumcunque sibi videantur moderati & compositi (ut in primo gradu) quantumcunque pii & religiosi (ut in secundo gradu) quantumcunque generosi & acres (ut in tertio gradu) quantumcunque sapientes & cauti (ut in quarto gradu) omnes sunt turpes & scelesti pecca-

peccatores, nihil agentes ex Ratione, sed omnia ex Passione.

§. 3. Actio contra Passionem.

VITA PHILOSOPHICA.

Cum Philosophi animadverterent, vulgum ex Passionibus semper agere, contrariam viam insistere decreverunt, & contra Passiones suas agere conati sunt: & sic quidem non sapuerunt, sed splendidius & aliter quam populus insanierunt: imo per ambages & quasi per circulum eodem, quo populus, contra quem ire videbantur, decurrerunt ut patebit.

Quidam horum Philosophorum Passiones omnes suas exstirpare aggressi sunt (quales fuere Cynici & Stoici) in quo est manifesta dementia, quia exstirpari non possunt Passiones, nisi totum corpus abjiciatur, & humana conditio penitus excutatur: quod non licet ut Tract. 1. Oblig. 2. demonstratum est. Si vero in humana conditione permanere certum sit, Passiones excuti non possunt, utpote quæ bonam partem istius conditionis constituent. Denique Passiones illæ non sunt malæ, sed in genere quidem moris adia-

e 3 phoræ,